

УДК 617-001-06+616.711-001

Визначення клініко-анатомічної структури пошкоджень органів черевної порожнини у постраждалих внаслідок ДТП за ознакою участі в дорожньому русі

С.С.Чундак, С.О.Гур'єв, С.П.Сацук

ДЗ «Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Міністерства охорони здоров'я України», Київ, Україна

РЕЗЮМЕ, ABSTRACT

Стаття присвячена проблемі абдомінальної травми у постраждалих внаслідок ДТП як важливого компонента багатокомпонентної полісистемної травми, проаналізована структура пошкоджень органів черевної порожнини в аспекті клініко-нозологічних характеристик за ознакою участі в дорожньому русі (Укр.ж.телемед.мед.телемат.-2012.-Т.10,№2.-С.98-101).

Ключові слова: абдомінальна травма, клініко-нозологічні характеристики, полісистемні пошкодження, ДТП

С.С.Чундак, С.О.Гур'єв, С.П.Сацук

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КЛИНИКО-АНАТОМИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ ПОВРЕЖДЕНИЙ ОРГАНОВ БРЮШНОЙ ПОЛОСТИ У ПОСТРАДАВШИХ В РЕЗУЛЬТАТЕ ДТП ПО ПРИЗНАКУ УЧАСТИЯ В ДОРОЖНОМ ДВИЖЕНИИ

ГУ «Украинский научно - практический центр экстренной медицинской помощи и медицины катастроф Министерства здравоохранения Украины», Киев, Украина

Статья посвящена проблеме абдоминальной травмы у пострадавших в результате ДТП как важной составляющей многокомпонентной полисистемной травмы, проанализирована структура повреждений органов брюшной полости в аспекте клинико-нозологических характеристик по признаку участия в дорожном движении (Укр.ж.телемед.мед.телемат.-2012.-Т.10,№2.-С.98-101).

Ключевые слова: абдоминальная травма, клинико-нозологические характеристики, полисистемные повреждения, ДТП

S.S. Chundak, S.O. Guryev, S.P. Satsyk

ESTIMATION OF CLINICAL and ANATOMICAL STRUCTURE OF ABDOMINAL INJURIES IN VICTIMS OF TRAFFIC ACCIDENTS BASED ON THE PARTICIPATION IN THE ROAD TRAFFIC

Ukrainian Center of Emergency and Disaster Medicine, Kyiv, Ukraine

The article is devoted to the problem of abdominal trauma as an important component of a multicomponent polysystem injury, analyzed the structure of damages of the abdominal organs in aspects of clinical-nosological characteristics based on the participation in the road traffic (Ukr.z.telemed.med.telemat.-2012.-Vol.10,№2.-P.98-101).

Key words: abdominal trauma, clinical-nosological characteristics, polysystem injury, traffic accident

Підвищення поліваріабельності травми внаслідок ДТП викликає виникнення нових теоретичних та практичних питань щодо характеристики дорожньо-транспортної травми та надання екстреної медичної допомоги постраждалим. Протягом останніх років було проведено чимало наукових досліджень щодо виникнення та характеристики дорожньо-транспортної травми [1-

4,11]. Досить ретельно вивчено питання технології надання медичної допомоги [3,5,9,10], певною мірою організації такої допомоги [5,6]. Водночас, стандартизація медико-технологічних та клініко-організаційних аспектів лікування постраждалих внаслідок ДТП залишається практично нереалізованою, насамперед це обумовлено відсутністю даних щодо

клініко-епідеіологічних та клініко-нозологічних характеристик травми, що в свою чергу не дозволяє визначити клінічні ризики [7,8].

Повною мірою це відноситься до такого тяжкого та розповсюдженого наслідку ДТП як поєднана абдомінальна травма.

Практично не виявлено характеристики та аналізу абдомінальної травми внаслідок ДТП в залежності від ознаки участі в русі постраждалого.

Вищевикладене обумовлює актуальність та необхідність даного дослідження.

Нами було вивчено та піддано аналізу 163 випадки поєднаної травми органів черевної порожнини в постраждалих внаслідок ДТП. Даний масив дослідження значно перевищує обсяг необхідного та

достатнього масиву, що дозволяє провести повноцінний аналіз та отримати вірогідні результати. Було визнано за доцільне денифікувати наступні ознаки участі в русі: водій 4-колісного транспорту, водій (пасажир) 2-колісного транспорту, пасажир 4-колісного транспорту, пішохід та визначити клініко-нозологічні характеристики абдомінальної травми за цією ознакою.

Всі дані було оброблено за допомогою комп'ютерних технологій відповідно до критеріїв та вимог доказової медицини.

Проведене дослідження за ознакою участі в русі дозволило отримати наступні результати.

Насамперед, певний інтерес являє пошкодження у водіїв 4-колісного транспорту, що досі є дискусійним питанням. Отримані нами данні наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Розподілу масиву вивчення за клініко-анатомічною формою пошкодження за ознакою участі в русі «водій 4-колісного транспорту»

Клініко-анатомічна форма	Питома вага, %	Ri
Печінка	33,33	1
Селезінка	28,57	2
Брижа кишки	23,81	3
Підшлункова залоза	4,76	5
Порожнистий орган	9,52	4
Всього	100,00	

Встановлено, що найчастіше у водіїв 4-колісного транспорту пошкоджується печінка (33,33%), на другому місці –

селезінка (28,57%) та досить високу питому вагу займають пошкодження брижі кишківника (23,81%).

Таблиця 2. Розподілу масиву вивчення за клініко-анатомічною формою пошкодження за ознакою участі в русі «пасажир 4-колісного транспорту»

Клініко-анатомічна форма	Питома вага, %	Ri
Печінка	26,67	2
Селезінка	46,67	1
Брижа кишки	13,33	3
Підшлункова залоза	13,33	3
Порожнистий орган	0,00	4
Всього	100,00	

Аналіз розподілу за клініко-анатомічною формою пошкодження за ознакою участі в русі довів (таблиця 2), що найбільш часто у пасажирів пошкоджується селезінка (46,67%), що в 1,77 рази більше за пошкодження печінки (26,67%). Брижа кишківника та підшлункова залоза пошкод-

жуються кожен по 13,33%, що в 3,53 рази менше за пошкодження основної клініко-анатомічної форми. Досить цікавою виявилась структура клініко-анатомічних форм пошкодження у пішоходів, що наведено в таблиці 3.

Таблиця 3. Розподілу масиву вивчення за клініко-анатомічною формою пошкодження за ознакою участі в русі «пішохід»

Клініко-анатомічна форма	Питома вага, %	Ri
Печінка	32,73	2
Селезінка	10,91	4
Брижа кишки	34,55	1
Підшлункова залоза	7,27	5
Порожнистий орган	14,55	3
Всього	100,00	

Найбільш часто у пішоходів пошкоджується брижа кишківника (34,55%). Практично в тій же мірі (32,73%) – печінка, та втричі менше селезінка (10,91%). Також порівняно високий рівень пошкодження по-

рожнистих органів (14,55%). Досить великою проблемою є пошкодження органів черевної порожнини у водіїв та пасажирів 2-колісного транспорту (таблиця 4).

Таблиця 4. Розподілу масиву вивчення за клініко-анатомічною формою пошкодження за ознакою участі в русі «водій (пасажир) 2-колісного транспорту»

Клініко-анатомічна форма	Питома вага, %	Ri
Печінка	42,86	1
Селезінка	28,57	2
Брижа кишки	14,29	3
Підшлункова залоза	14,29	3
Порожнистий орган	0,00	4
Всього	100,00	

Найбільш часто пошкоджується печінка (42,86%), в 1,5 рази менше пошкоджується селезінка (28,57%), підшлункова залоза та брижа кишківника пошкоджуються втричі менше за основну клініко-анатомічну фор-

му пошкодження. Таким чином, варто зауважити, що клініко-анатомічна форма пошкодження вірогідно залежить від ознаки участі в русі (табл.5).

Таблиця 5. Розподілу масиву вивчення за клініко-анатомічною формою пошкодження за ознакою участі в русі

Клініко-анатом. форма	Участь в русі							
	Водій 4-кол. транспорту		Пасажир 4-кол. транспорту		Пішохід		Водій (пасажир) 2-кол. транспорту	
	%	Ri	%	Ri	%	Ri	%	Ri
Печінка	33,33	1	26,67	2	32,73	2	42,86	1
Селезінка	28,57	2	46,67	1	10,91	4	28,57	2
Брижа кишки	23,81	3	13,33	3	34,55	1	14,29	3
Підшлункова залоза	4,76	5	13,33	3	7,27	5	14,29	3
Порожнистий орган	9,52	4	0,00	4	14,55	3	0,00	4
Всього	100,00		100,00		100,00		100,00	

Найбільш часто печінка пошкоджується в постраждалих, що є водіями та пасажирами 2-колісного транспорту – 42,86%. Селезінка найбільш часто пошкоджується в постраждалих, які є пасажирами 4-колісного транспорту (46,67%), а найменше – у пішоходів (10,91%). Брижа кишківника

найчастіше пошкоджується у пішоходів (34,55%), найменше – у пасажирів 4-колісного транспорту (13,33%). Підшлункова залоза найчастіше пошкоджується у водіїв та пасажирів 2-колісного транспорту (14,29%), а найрідше – у водіїв 4-колісного транспорту. Пошкод-

ження порожнистих органів найчастіше зустрічається у пішоходів (14,55%) та водіїв 4-колісного транспорту (9,52%). Поліхоричний аналіз розподілу масиву вивчення представлено в таблиці 6. Згідно

результатів поліхоричного аналізу встановлено, що між ознакою участі в русі та клініко-анатомічною формою існує позитивний, виражений та вірогідний зв'язок.

Таблиця 6. Розрахункові значення вірогідності показників зв'язку

Показники	Символи	Значення	Вірогідність
Показники взаємного сполучення	ϕ^2	0,23	+
Поліхоричний коефіцієнт зв'язку	C	0,43	+
Критерій вірогідності Пірсона	χ^2	22,54	+

Також варто зауважити, що має місце поєднання пошкодження органів черевної порожнини, з пошкодженням 2-х та більше органів та структур. При цьому, у водіїв 4-колісного транспорту коефіцієнт поєднання складає 1,33, у пасажирів 4-колісного

транспорту – 1,33, у пішоходів – 1,29, а у водіїв та пасажирів 2-колісного транспорту – 1,43. Тобто, найбільш часто пошкодження 2-х та більше органів та структур відбувається у водіїв та пасажирів 2-колісного транспорту.

Висновки

1. Встановлено, що клініко-анатомічна форма пошкодження вірогідно залежить від участі постраждалого у русі. При тому, це відбувається з усіма клініко-анатомічними формами пошкоджень.

2. Клініко-анатомічна форма пошкоджень певною мірою є наслідком характеру участі в русі постраждалого: печінка найбільш часто пошкоджується в постраждалих, що є водіями та пасажирами 2-колісного транспорту – 42,86%, селезінка – у постраждалих, які є пасажирами 4-колісного транспорту (46,67%), брижа кишківника – у пішоходів (34,55%), підшлункова залоза – у водіїв та пасажирів

2-колісного транспорту (14,29%). Пошкодження порожнистих органів найчастіше зустрічається у пішоходів (14,55%) та водіїв 4-колісного транспорту (9,52%).

3. Найбільш часто органи черевної порожнини пошкоджуються у водіїв та пасажирів 2-колісного транспорту.

4. Поєднання пошкодження органів та структур черевної порожнини у постраждалих внаслідок ДТП також залежить від участі в русі. Так, коефіцієнт поєднання найвищий у водіїв та пасажирів 2-колісного транспорту – 1,43, у водіїв та пасажирів 4-колісного транспорту майже однаковий – 1,33, а у пішоходів найменший – 1,29.

Література та веббібліографія

1. Абакумов М. М., Лебедев Н. В., Малярчук В.И. Повреждения живота при сочетанной травме М: Медицина. - 2005 -176 с.
2. Болотников А.И. Диагностика и хирургическая тактика при сочетанной дорожно-транспортной травме живота // Дис. канд. мед. наук. – М. – 1999. – 212 с.
3. Заруцький Я.Л., Анкин Л.Н. Некоторые нерешенные проблемы лечения пострадавших с политравмой //Проблеми військової охорони здоров'я: Зб. наук. праць Укр. військ.-медичн. академії. – Вип.17. – К., 2006. – С.43-53.
4. Кравченко О.І., Петров С.Р. Політравма мирного часу: характер, тактичні і діагностичні помилки при наданні допомоги потерпілим //Одеський медичний журнал. - 2004. - №4(84). - С.42-43.
5. Бойко В.В., Рынденко В.Г., Щербаков В.И., Стефан Табири. Очердность и сроки оказания помощи больным с политравмой. Политравма. Неотложная медицинская помощь. Сборник статей ХГКБСНМП им. проф. А.И. Мещаникова, выпуск 6 Харьков, 2003г. – 113 с.
6. Мацюк С.В. Лікування постраждалих з політравмою (стандартизація та уніфікація медичної допомоги). // Автореферат дис. ... канд.мед.наук. Київ.- 2004.-С. 4-20.

7. Скелетная травма, как компонент полисистемных повреждений (структурно – нозологический аспект) / Гурьев С.О., Барамяя Н. Н., Новиков Ф. Н. и др. // Київська мед. акад. післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика. Збірник наукових праць. – К., 2000.- Вип.9,кн. 2. – С. 25 – 30.
8. Гур'єв С.О., І.М. Шиманський, Резніченко В.І. Пошкодження хребта як компонент полісистемної травми // Травма.- Т.10, №2. – 2009. – С.14-18.
9. Nast-Kold D., Aufmkolk M, Rucholtz S. et al. Multiple organ failure still a major cause of morbidity but not mortality in blunt multiple trauma/J. Trauma. - 2001.-№ 5.-P. 835-841.
10. Newman P.G., Rozycki G.S. Diagnosis of visceral organ injury // Acta Chir. Austriaca. – 1999. - № 31. – P. 59-64
11. Klinich K.D. et al., Fetal outcome in motor vehicle crashes: effects of crash characteristics and maternal restraints. Am J Obstet Gynecol 2008;198:450.e1-450.e9.

Надійшла до редакції: 04.12.2012.

© С.О.Гур'єв, С.С. Чундак, С.П. Сацик